

HØJESTERETS DOM

afsagt tirsdag den 22. oktober 2019

Sag BS-50271/2018-HJR
(2. afdeling)

X Kommune
(advokat Jørgen Vinding)

mod

Socialpædagogerne Storstrøm
som mandatar for A
(advokat Rune Asmussen)

Biintervenient til støtte for X Kommune:
Kommunernes Landsforening
(advokat Jørgen Vinding)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Nykøbing Falster den 4. juli 2017 og af Østre Landsrets 13. afdeling den 6. juni 2018.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Vibeke Rønne, Michael Rekling, Kurt Rasmussen, Jens Kruse Mikkelsen og Anne Louise Bormann.

Påstande

Parterne har gentaget deres påstande.

Anbringender

X Kommune har anført navnlig, at kommunen var berettiget til at modregne den mistede sygedagpengerefusion for perioden fra den 26. december 2015 til den 3. februar 2016 i As løn.

A undlod uden rimelig grund at medvirke til den lovpligtige opfølgning i hendes sygedagpengesag, idet hun ikke udfyldte det oplysningsskema, som dagpengemyndigheden havde anmodet om, hvorved sygedagpengerefusionen til kommunen som arbejdsgiver bortfaldt. Ved ikke at medvirke til opfølgning i sygedagpengesagen handlede A i strid med loyalitetspligten over for kommunen som arbejdsgiver. Kommunen blev påført et tab og har et erstatningskrav mod A. De almindelige erstatningsretlige betingelser er opfyldt.

Erstatningsansvarslovens § 23, stk. 3, kan ikke føre til lempelse af erstatningsansvaret, idet den rimelighedsvurdering og afvejning af interesser, som skal ske efter bestemmelsen, allerede er foretaget ved udformningen af reglerne i sygedagpengeloven. Ved ikke at medvirke til opfølgning i sygedagpengesagen har hun under alle omstændigheder ageret uforsvarligt i § 23's forstand.

Kommunen har ikke tilsidesat en pligt til at advare A om de mulige konsekvenser af den manglende opfølgning i sygedagpengesagen. Kommunen er heller ikke nærmest til at bære risikoen for det indtrådte tab.

Kommunen var berettiget til at bringe erstatningskravet i modregning i As løn. Modregningen var ikke i strid med funktionærlovens § 5, stk. 1. Modregning behøver ikke at have hjemmel i denne bestemmelse, idet modregning kan ske på baggrund af almindelige obligationsretlige principper. De almindelige modregningsbetingelser var opfyldt. Der var tale om modregning af konnekse fordringer, da de udsprang af samme retsforhold.

Kommunen sendte den 21. januar 2016 et partshøringsbrev om den påtænkte modregning til A, i hvilket det blev oplyst, at fortsat manglende medvirken til opfølgning i sygedagpengesagen ville medføre modregning i hendes løn under sygdom. Det må i hvert fald herefter have stået klart for A, at der ville ske modregning, hvis hun fortsat ikke medvirkede til opfølgning i sygedagpengesagen, og på trods heraf udfyldte hun ikke oplysningsskemaet før den 3. februar 2016. Hvis ikke kommunen kunne modregne den mistede sygedagpengerefusion for hele perioden, kunne der derfor i hvert fald ske modregning for den mistede sygedagpengerefusion for perioden fra den 22. januar til den 3. februar 2016 svarende til den subsidiaire påstand.

Socialpædagogerne Storstrøm som mandatar for A har anført navnlig, at A ved sin manglende medvirken til opfølgning i sygedagpengesagen ikke har pådraget sig et erstatningsansvar over for sin arbejdsgiver, jf. erstatningsansvarslovens § 23, stk. 3, jf. stk. 1. Det følger af praksis og litteratur, at en arbejdstager kun bliver erstatningsansvarlig over for sin arbejdsgiver, hvis der er handlet groft uagtsomt eller forsætligt. Hun har ikke ved sin manglende medvirken til

opfølgning udvist en tilstrækkelig grad af uagtsomhed. Der foreligger endvidere sådanne øvrige omstændigheder, at et eventuelt erstatningskrav skal nedsættes.

Kommunens manglende iagttagelse af sin tabsbegrænsningspligt må også føre til, at et erstatningskrav nedsættes eller bortfalder. Kommunen burde således have kontaktet A straks efter den 4. januar 2016, hvor kommunen blev gjort opmærksom på, at hun ikke havde medvirket til opfølgning i sygedagpengesagen.

A havde efter funktionærlovens § 5, stk. 1, en ubetinget ret til fuld løn under sin sygdom. Det har ikke været lovgivers intention, at der fra en arbejdsgivers side kan ske modregning i en situation som den foreliggende. Der var ikke hjemmel til modregning i hverken lov, overenskomst eller aftale, ligesom der ikke var ansættelsesretligt belæg for at foretage en sådan sanktion uden forudgående advarsel.

Modregningen forudsatte under alle omstændigheder, at der var konneksitet, men As krav på løn og kommunens afledte krav på sygedagpengerefusion fra dagpengemyndigheden var ikke konnekse. Hendes manglende ageren over for dagpengemyndigheden havde intet med hendes ansættelsesretlige forpligtelser at gøre. Konneksitetsvurderingen skærpes yderligere af, at der var tale om et lønkrav, og at hun derfor som udgangspunkt havde ret til effektiv betaling af sin løn i det løbende ansættelsesforhold.

Supplerende retsgrundlag

Erstatningsansvarslovens § 23, stk. 1 og 3, er sålydende:

”§ 23. Erstatning, som en arbejdsgiver har måttet udrede som følge af en arbejdstagers uforsvarlige adfærd, kan kun kræves betalt af denne i det omfang, det findes rimeligt under hensyn til den udviste skyld, arbejdstagerens stilling og omstændighederne i øvrigt.

...

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse på arbejdsgiverens erstatningskrav mod arbejdstageren for skade, denne i øvrigt forvolder arbejdsgiveren i tjenesten.”

Erstatningsansvarsloven, herunder bestemmelsen i § 23, blev indført ved lov nr. 228 af 23. maj 1984. Af de almindelige bemærkninger til lovforslaget fremgår om arbejdstagers ansvar bl.a. (Folketingstidende 1983-84 (2. samling), tillæg A, lovforslag nr. L 7 af 6. februar 1984, sp. 71-72):

"I betænkning nr. 352/1964 foresloges – efter at spørgsmålet havde været forhandlet med arbejdsmarkedets parter – en regel, efter hvilken arbejdsgiveren kun har regres mod arbejdstageren, i det omfang det findes rimeligt under hensyn til den udviste skyld, den ansattes stilling og omstændighederne i øvrigt. Arbejdstagerens erstatningsansvar over for tredjemand kunne på tilsvarende måde lempes, dog således at der endvidere skulle tages hensyn til skadelidtes interesse. Reglen skulle endvidere finde anvendelse på skade, som arbejdstageren forvolder arbejdsgiveren. Baggrunden for forslaget var især, at udvalget fandt, at ansvaret, hvor præventive hensyn af betydning ikke gør sig gældende, principielt bør bæres af den, i hvis interesse og virksomhed den skadeforvoldende adfærd er udvist.

Erstatningslovudvalget har tilsluttet sig disse synspunkter og har derfor foreslået en bestemmelse, der er i overensstemmelse med synspunkterne i betænkning nr. 352/1964.

Der henvises til betænkning II, side 36-38, side 46 (§ 10) og side 55 (bemærkninger til § 10)."

Af bemærkningerne til § 23 i lovforslaget fremgår endvidere bl.a. (Folketingstidende 1983-84 (2. samling), tillæg A, lovforslag nr. L 7 af 6. februar 1984, sp. 117-118):

"Stk. 1 vedrører den hyppigst forekommende situation, at skadelidte vælger at kræve erstatning hos arbejdsgiveren. Efter bestemmelsen har arbejdsgiveren kun regres mod den ansatte, såfremt det findes rimeligt under hensyn til den udviste skyld, arbejdstagerens stilling og omstændighederne i øvrigt.

...

Stk. 3 giver en almindelig regel om ansattes erstatningsansvar over for arbejdsgiveren i tilfælde, hvor der ikke er tale om noget ansvar over for tredjemand. Ansvaret er begrænset på samme måde som regresansvaret efter stk. 1.

...

Bestemmelsen i stk. 3 gælder skade, som den ansatte forvolder arbejdsgiveren i tjenesten. Der tænkes herved navnlig på direkte skadesforvoldelse, f. eks. for beskadigede eller mistede varer eller arbejdsredskaber. Bestemmelsen er imidlertid generelt formuleret og omfatter også ansvar, der skyldes, at den ansatte misligholder ansættelsesaftalen, f. eks. ved at udeblive fra arbejdet. Selv om bestemmelsen som nævnt i princippet finder anvendelse, er der ikke tænkt nogen væsentlig ændring i

forhold til den praksis, der er opbygget vedrørende erstatning som følge af misligholdelse af en ansættelsesaftale.”

Som det fremgår af de almindelige bemærkninger, bygger lovforslaget bl.a. på betænkning nr. 829/1978 om lempelse af erstatningsansvar mv. (betænkning II afgivet af Justitsministeriets Erstatningslovsudvalg) og betænkning nr. 352/1964 om arbejdsgiveres erstatningsansvar for ansattes skadegørende handlinger mv. Af sidstnævnte betænkning fremgår om den ansattes ansvar og om modregning i løn bl.a. (s. 30-31):

”Udvalget kan tiltræde, at der naturligvis bør være adgang til at gennemføre regres mod den ansatte, når hensynet til udvist skyld eller andre omstændigheder gør det rimeligt. Men der er enighed mellem de nordiske udvalg om, at regresreglen bør udformes noget mere liberalt end de nugældende regler i sølovgivningen. Det er rigtigere, at skaden – hvor præventive hensyn af betydning ikke gør sig gældende – principielt bæres af den i hvis interesse og virksomhed, den skadeforvoldende adfærd er udvist, end af den ansatte, som har forvoldt skaden. Arbejdsgiveren har en relativt lettere adgang til at dække sig ved en ansvarsforsikring end den ansatte, og udgiften herved kan afholdes som en generalomkostning i virksomheden. Dækkes skaden af arbejdsgiveren, uden at ansvarsforsikring foreligger, vil han i mange tilfælde kunne ”dække” udgiften som en produktionsomkostning.

Spørgsmålet om den ansattes erstatningsansvar har været forhandlet med arbejdsmarkedets parter, hvorom man nærmere henviser til den i bilag 4-8 aftrykte brevveksling. Fra arbejdsgivernes side peges der på den betydelige præventive og pædagogiske værdi, der er knyttet til, at erstatningsansvaret fastholdes principielt, selv om arbejdsgiverne i praksis kun sjældent og navnlig kun i tilfælde af grov skyld søger ansvaret gennemført. Heri må udvalget være enig, hvorved bemærkes, at ubillighed i forbindelse med rejsning af erstatningsansvar kan undgås, såfremt der netop indføres lempelsesmulighed i lighed med reglerne i søretten.

I nær overensstemmelse med forslagene fremsat af udvalgene i de øvrige nordiske lande foreslås herefter en regel, hvorefter arbejdsgiveren for erstatning, han har måttet udrede som følge af den ansattes uforvarselige adfærd i tjenesten, kun har regres mod den ansatte i det omfang, det findes rimeligt under hensyn til udvist skyld, den ansattes stilling og omstændighederne i øvrigt. Den nærmere fastlæggelse af retstilstanden bør i øvrigt overlades til retspraksis. Tilsvarende synspunkter

bør anlægges med hensyn til den ansattes erstatningsansvar for skade, han i øvrigt forvolder arbejdsgiveren.

...

D. I sin besvarelse af henvendelsen fra udvalget vedrørende de ansattes ansvar rejser Landsorganisationen i Danmark, jfr. bilag 8, spørgsmål om indførelse af regler, der begrænser arbejdsgiverens adgang til at søge sig fyldestgjort for sit erstatningskrav ved *modregning* i den ansattes løn-tilgodehavende.

I gældende ret findes ingen lovregler, der særligt begrænser arbejdsgiverens ret til i arbejdstagerens lønkrav at modregne et eventuelt erstatningskrav eller andet krav, som står i forbindelse med ansættelsesforholdet. I norsk arbejdsbeskyttelseslovgivning (arbejdsvernslovens § 40) findes regler, hvorefter modregning uden skriftlig aftale mellem parterne er udelukket, medmindre den ansatte har handlet forsætligt eller groft uagtsomt. H. Ussing gør sig i Dansk obligationsret (4. udgave v. A. Vinding Kruse) s. 340 til talsmand for en begrænsning i adgangen til modregning ud fra hensynet til arbejdstagerens løn sædvanligvis går til dækning af hans almindelige leveomkostninger.

Der er imidlertid mellem de nordiske sagkyndige enighed om, at spørgsmålet om arbejdsgiverens modregningsadgang i den ansattes lønkrav rækker langt videre end til nærværende spørgsmål om den ansattes regrespligt over for erstatningskrav, og at modregningsspørgsmålet derfor ikke bør tages op til isoleret løsning af udvalgene."

Højesterets begrundelse og resultat

A blev den 24. november 2015 sygemeldt fra sit arbejde som familiekonsulent i X Kommune på grund af stress og psykiske problemer. Som følge af at hun ikke rettidigt udfyldte et oplysningsskema til brug for sin bopælskommunes opfølgning efter sygedagpengeloven, mistede X Kommune som arbejdsgiver i perioden fra den 26. december 2015 til den 3. februar 2016 retten til de sygedagpenge, som A ellers ville have haft ret til.

Denne sag angår, om kommunen kunne kræve, at hun skulle erstatte den refusion af sygedagpenge, kommunen mistede, og i givet fald, om kommunen kunne modregne beløbet ved udbetalingen af hendes løn.

I henhold til sin ansættelsesaftale var A omfattet af funktionærloven, herunder § 5, stk. 1, om ret til løn under sygdom. Det følger af sygedagpengelovens § 54 om refusion af sygedagpenge, at en arbejdsgiver, der udbetaler løn under sygdom, er berettiget til at få udbetalt de sygedagpenge, som lønmodtageren ellers ville have ret til fra kommunen.

Efter sygedagpengelovens § 21, stk. 1, nr. 1, bortfalder lønmodtagerens ret til sygedagpenge, hvis den sygemeldte uden rimelig grund undlader at medvirke ved kommunens opfølgning. I et tilfælde som det foreliggende medfører lønmodtagerens undladelse af at medvirke ved opfølgningen således, at arbejdsgiveren mister retten til refusion af sygedagpenge og dermed lider et tab.

Det er hverken i funktionærloven eller sygedagpengeloven reguleret, om en arbejdsgiver, der mister retten til refusion af sygedagpenge som følge af lønmodtagerens forhold, kan kræve erstatning af denne, og i givet fald om erstatningskravet kan modregnes ved lønudbetalingen. Disse spørgsmål må derfor afgøres efter almindelige erstatnings- og obligationsretlige regler.

Højesteret finder, at A i kraft af den loyalitetspligt, der påhviler hende over for arbejdsgiveren, som udgangspunkt havde pligt til at opfylde de krav, som bopælskommunen stillede til hende som led i opfølgningen efter sygedagpengeloven, og dermed sikre, at arbejdsgiveren modtog sygedagpenge.

Efter erstatningsansvarslovens § 23, stk. 3, jf. stk. 1, har en arbejdsgiver kun et erstatningskrav mod arbejdstageren for skade, som denne forvolder arbejdsgiveren i tjenesten i det omfang, det findes rimeligt under hensyn til den udviste skyld, arbejdstagerens stilling og omstændighederne i øvrigt.

Det fremgår af forarbejderne til § 23, stk. 3, at der med bestemmelsen navnlig er tænkt på direkte skadesforvoldelse, f.eks. for beskadigede eller mistede varer eller arbejdsredskaber, men at bestemmelsen er generelt formuleret og også omfatter ansvar, der skyldes, at den ansatte misligholder ansættelsesaftalen.

Som anført er X Kommunes tab af retten til refusion af sygedagpenge forårsaget af As manglende opfyldelse af den loyalitetspligt, der påhvilede hende i kraft af ansættelsesforholdet. Højesteret finder derfor, at kommunens erstatningskrav er omfattet af erstatningsansvarslovens § 23, stk. 3.

Ved den rimelighedsvurdering, der skal foretages efter § 23, stk. 3, i en sag som den foreliggende, hvor en arbejdstagers undladelse af at medvirke til kommunens opfølgning efter sygedagpengeloven har medført tab for arbejdsgiveren, finder Højesteret, at der navnlig må lægges vægt på, om arbejdstageren har handlet forsætligt eller groft uagtsomt. Endvidere må der lægges vægt på henholdsvis arbejdstagerens og arbejdsgiverens evne til at bære tabet og på, i hvilket omfang arbejdsgiveren har givet arbejdstageren vejledning og hjælp til at opfylde kommunens krav, hvis omstændighederne har givet anledning hertil.

A var den 17. december 2015 inde på portalen "Mit Sygefravær", hvor hun kommenterede arbejdsgiverens oplysninger. Højesteret lægger til grund, at årsagen til, at hun ikke også udfyldte oplysningsskemaet, var, at hun ikke var opmærksom på dette. Hun har forklaret, at hun ikke åbnede sin e-Boks frem til den 13. januar 2016 og derfor ikke læste kommunens høringsbrev af 4. januar 2016. Da hun den 13. januar 2016 telefonisk blev gjort opmærksom på, at hun manglede at udfylde noget, var hun igen inde på "Mit Sygefravær" og kommenterede på ny arbejdsgiverens oplysninger, men overså igen oplysningsskemaet. Efter at have modtaget kommunens varslings af, at den manglende sygedagpengerefusion ville blive modregnet i hendes løn, gjorde hendes ægtefælle på hendes vegne den 22. januar 2016 kommunen opmærksom på, at hun mente at have svaret på det, hun skulle. De bad samtidig om at få besked, hvis dette ikke var tilfældet. Dette brev blev ikke besvaret. Da hun den 3. februar 2016 blev gjort opmærksom på, at hun stadig manglede at udfylde oplysningsskemaet, gjorde hun det samme dag.

A har således ikke forsætligt tilsidesat sin pligt til at medvirke til kommunens opfølgning efter sygedagpengeloven. Højesteret finder, at hun trods sin sygdom burde have været opmærksom på, om hun modtog post i sin e-Boks. Hun burde således have opdaget kommunens høringsbrev den 4. januar 2016 og eventuelt ved at bede kommunen om hjælp have levet op til kommunens krav og undgået standsning af sygedagpengene. Højesteret finder dog, at hendes uagtsomhed ikke kan karakteriseres som grov. Højesteret har herved bl.a. lagt vægt på, at hun den 17. december 2015 udfyldte det, som hun troede, at hun skulle udfylde på "Mit Sygefravær", og at hun reagerede med det samme, da hun den 13. januar 2016 telefonisk blev gjort opmærksom på, at hun manglede at udfylde et skema.

Højesteret har ved rimelighedsvurderingen efter erstatningsansvarslovens § 23, stk. 3, endvidere lagt vægt på, at kommunen som arbejdsgiver ikke vejledte A eller tilbød hende hjælp til at leve op til de krav, som blev stillet i henhold til sygedagpengeloven, herunder da kommunen den 4. januar 2016 blev underrettet om mulig standsning af dagpengene.

Højesteret finder på den anførte baggrund, at der ikke er grundlag for at pålægge A at erstatte X Kommunes tab.

Da X Kommune således ikke havde et erstatningskrav mod A, var kommunen ikke berettiget til at modregne i hendes løn. Med denne begrundelse stadfæster Højesteret landsrettens dom.

Højesteret bemærker, at i tilfælde, hvor der efter erstatningsansvarslovens § 23, stk. 3, kan pålægges en arbejdstager ansvar for ikke at have opfyldt krav efter

sygedagpengeloven og dermed have påført sin arbejdsgiver et tab, vil arbejdsgiveren som udgangspunkt kunne modregne tabet ved lønudbetalingen, idet der er tale om krav, der udspringer af samme retsforhold – ansættelsesforholdet. Det er dog en forudsætning, at arbejdstageren ikke ved modregningen frtages, hvad der er nødvendigt for at opretholde en beskeden levelfod, jf. princippet i retsplejelovens § 509.

THI KENDES FOR RET:

Landsrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal X Kommune betale 25.000 kr. til Socialpædagogerne Storstrøm som mandatar for A.

De idømte beløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse.

Sagsomkostningsbeløbene forrentes efter rentelovens § 8 a.